

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาและพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่ม การจัดประชาคม การใช้แบบสัมภาษณ์ และการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ ผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 ศักยภาพของผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

ตอนที่ 3 การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน

ประวัติบ้านพังสิงห์

จากการบอกเล่าต่อกันมาของราษฎรและผู้สูงอายุที่ยังมีชีวิตอยู่พบว่า “บ้านพังสิงห์” เป็นชุมชนหนึ่ง ที่มีคนอาศัยอยู่มาก ในบริเวณวัดมีสิงโต จำนวน 2 ตัวอาศัยอยู่ที่อยู่ของสิงโตชาวบ้านเรียกว่า “วัง” และบริเวณใกล้ๆกันมีที่เก็บน้ำคล้ายบึงขนาดใหญ่ ชาวบ้านเรียกว่า “พัง” ซึ่งแปลว่า สระน้ำ ชาวบ้านจึงตั้งชื่อเรียกบริเวณดังกล่าวว่า “วังสิงห์” ซึ่งหมายถึง ที่อยู่ของสิงห์โต ต่อมาในปัจจุบัน ชื่อ “วังสิงห์” ถูกเรียกขานเป็น “พังสิงห์” ชาวบ้านตั้งสมมติฐานว่า น่าจะเป็นเพราะ ผู้นำเขียนหนังสือไม่ชำนาญ หรือ พูดภาษาไทยกลางไม่ถนัด จึงทำให้คำว่า วังสิงห์ กลายเป็น พังสิงห์ ในปัจจุบันบ้านพังสิงห์แบ่งเขตการปกครองเป็น 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ของตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ราษฎรใช้ทางหลวง จังหวัดหมายเลข 4017 นครศรีฯ – สงขลา และถนนนครศรีฯ – ปากพนัง เป็นเส้นทางคมนาคมกับ จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอใกล้เคียง ส่วนการติดต่อภายในหมู่บ้านใช้ถนนดิน

การตั้งบ้านเรือนของราษฎร ส่วนใหญ่จะตั้งบ้านเรือนบริเวณถนนนครศรีฯ-สงขลา และมีบ้านเรือนราษฎรตั้งอยู่เพียงเล็กน้อยบริเวณอื่นๆ ในหมู่บ้าน เนื่องจากน้ำท่วมขังในฤดูฝน

วิถีชีวิตของคนบ้านพังสิงห์ พบว่า คนมีอายุระหว่าง 45-98 ปี อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน มีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก และเลี้ยงวัวเป็นอาชีพเสริม ส่วนวัยเรียนไปเรียนหนังสือในตัวเมือง นครศรีธรรมราช และกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่กู้เงินเพื่อการศึกษาเป็นทุนสำหรับเรียนหนังสือ วิทย่างานไปรับจ้างทำงานนอกหมู่บ้าน และจากการสัมภาษณ์ พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ และเป็นรายจ่ายในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่

การประกอบอาชีพ ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ เช่น อาชีพทำนา เมื่อเสร็จฤดูกาลทำนาก็ไปรับจ้างก่อสร้างในเมืองนครศรีธรรมราช หรืออาชีพรับจ้างและเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

อาชีพทำนา ผลผลิตข้าวที่ได้รับจะไม่คุ้มทุน หรือในบางปีจะไม่ได้รับผลผลิตเลย เนื่องจากขาดน้ำ บางปีน้ำท่วม หรือน้ำเค็มเข้านาทำให้ต้นข้าวเสียหายและตาย

อาชีพรับจ้าง ราษฎรบ้านพังสิงห์ส่วนใหญ่รับจ้างก่อสร้างในตัวเมืองนครศรีธรรมราช ได้ค่าจ้างเป็นรายวัน วันๆละ ประมาณ 150-170 บาท ขึ้นอยู่กับฝีมือ ในบางครั้งไม่มีงานทำ ทำให้ไม่มีรายได้

ส่วนการเลี้ยงวัว ราษฎรจะเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม ซึ่งในฤดูร้อนไม่มีน้ำและหญ้าให้วัวกิน ฤดูฝนน้ำท่วมคอกและไม่มีหญ้าให้กิน ทำให้วัวเจริญเติบโตช้า

ที่ตั้ง

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นหมู่บ้านหนึ่งในจำนวน 18 หมู่บ้าน ของตำบลท่าเรือ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอเมือง และห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองและศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช ประมาณ 7 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางลาดยางสายนครศรีธรรมราช – สงขลา และถนนลาดยางสายนครศรีฯ - ปากพั่น

อาณาเขต

ทิศเหนือ จด คลองท่าเรือ หมู่ที่ 11 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศใต้ จด คลองท่าพระราช หมู่ที่ 13 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช

ทิศตะวันออก จด หมู่ที่ 9 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันตก จด ถนนสายพังสิงห์ – ท่าสะท่อน หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เนื้อที่

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ทั้งหมด 3,500 ไร่

ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำนา และน้ำท่วมขังในฤดูฝน บ้านพังสิงห์มีลำคลองที่สำคัญซึ่งเป็นคลองธรรมชาติ คือ คลองท่าเรือ และคลองบางเตย

ภาพที่ 1 คลองท่าเรือ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ

ลักษณะภูมิอากาศ

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้บ้านพังสิงห์มี 2 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อน และ ฤดูฝน

ฤดูร้อน คือ ประมาณเดือน กุมภาพันธ์ – เดือนเมษายน

ฤดูฝน คือ ประมาณเดือนพฤษภาคม – เดือนมกราคม โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง

ช่วงแรก เดือนพฤษภาคม – ตุลาคม ฝนตกชุก

ช่วงที่สอง เดือนพฤศจิกายน – เดือนมกราคม จะมีฝนตกหนาแน่น ทำให้น้ำท่วมขังทุกปี

โครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน

การคมนาคม

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเส้นทางคมนาคมที่ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมของราษฎรในหมู่บ้าน เพื่อติดต่อภายในหมู่บ้าน และภายนอกหมู่บ้าน มีดังนี้

1. ถนนสายหลัก ราษฎรใช้ถนนลาดยาง สายนครศรีฯ – สงขลา และถนนลาดยางสาย นครศรีฯ - ปากพั่น
2. ถนนภายในหมู่บ้าน ราษฎรใช้ถนน
 - 2.1) สายชี-วัดนา เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร
 - 2.2) สายสัมปอຍ เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร
 - 2.3) สายบางขวางประตู่ระบายน้ำ เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร
 - 2.4) สายบางสีจัน เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 0.5 กิโลเมตร
 - 2.5) สายทุ่งหนองแก้ว เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 0.5 กิโลเมตร
 - 2.6) สายทุ่งพ้อมุม เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร
 - 2.7) สายหนองจิก – ไสโพธิ์ เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร
 - 2.8) สายบางเตย เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร
 - 2.9) สายบางทวด – ตรีนิมิตร เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร
 - 2.10) สายท้าวราช – ไสกำ เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร
 - 2.11) สายหนองมน – ไสกำ เป็นถนนดิน ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร
 - 2.12) ถนนพังสิงห์ – ท่าสะท้อน เป็นถนนลาดยาง ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร

การไฟฟ้า

ราษฎรบ้านพังสิงห์หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน

แหล่งน้ำธรรมชาติ

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่

1. คลองท่าเรือ ผ่านหมู่บ้านระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร
2. คลองบางขวาง-ท้าวราช เป็นคลองที่แยกมาจากคลองท่าเรือ

ปัญหาของแหล่งน้ำธรรมชาติ ในบ้านพังสิงห์ก็จะพบปัญหาที่น่าสนใจ คือ

1. น้ำเต็มไหลเข้าสู่คลองท่าเรือ และคลองบางขวาง-ท่าราช ในช่วงเดือนมีนาคม ถึงเดือนมิถุนายนของทุกปี ทำให้น้ำในคลองเต็มจนพืชน้ำในคลองตายและราษฎรไม่สามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตรได้

ภาพที่ 2 เดือนเมษายน น้ำในคลองท่าเรือแห้ง พืชน้ำตาย

2. น้ำในคลองบางขวาง – ท่าราช แห้งในฤดูร้อน ทำให้ราษฎรไม่มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรได้

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- 1) สระน้ำบ้านบางทวด
- 2) คลองส่งน้ำบ้านบางใหญ่
- 3) สระประมงหมู่บ้าน

ปัญหาของแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น พบว่า ในฤดูแล้งน้ำในสระบางทวด คลองส่งน้ำบ้านบางใหญ่ และสระประมงหมู่บ้าน แห้ง และในบ้านพังสิงห์ไม่สามารถขุดบ่อน้ำตื้น บ่อบาดาลได้ เนื่องจากดินเป็นดินเหนียว และตาน้ำอยู่ลึกมาก ทำให้ราษฎรไม่มีน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค ในฤดูร้อน ต้องขอสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สภาพสาธารณสุข

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่มีสถานอนามัยในหมู่บ้าน หากเจ็บไข้เล็กน้อยๆ ก็ไปรักษาพยาบาลที่สถานอนามัยซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียง ห่างจากหมู่บ้านพังสิงห์ ประมาณ 1 กิโลเมตร และหากเจ็บป่วยมาก ๆ ชาวบ้านก็จะไป

รักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลมหาราช ซึ่งเป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัด ตั้งอยู่ในตัวเมือง นครศรีธรรมราช ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร

ปัญหาด้านสาธารณสุขของราษฎร บ้านพังสิงห์ พบว่า ราษฎรมีปัญหาหลากหลาย ประการ ได้แก่

1) การจัดบ้านเรือนไม่ถูกสุขลักษณะ โดยบ้านเรือนส่วนใหญ่ จะไม่ได้รับการดูแล ความสะอาดทั้งภายในและภายนอกบ้าน โดยเฉพาะภายนอกบ้าน ราษฎรได้นำวัวที่เลี้ยงไว้เป็นอาชีพ เสริมมาผูกค้ำไว้บริเวณบ้าน ทำให้มีกลิ่นเหม็น และมีแมลงวันรบกวน

2) ขาดสถานที่ออกกำลังกาย บ้านพังสิงห์ มีเนื้อที่ 3,500 ไร่ แต่ส่วนใหญ่เป็นที่นา ที่อยู่อาศัยราษฎรจะสร้างบ้านเรือนบริเวณริมถนนสายนครศรีฯ – สงขลา ซึ่งมีเนื้อที่เพียงเล็กน้อย ทำให้ไม่สามารถสร้างสถานที่ออกกำลังกายได้

3. ขาดความรู้ในการใช้ยาที่ถูกต้องเหมาะสม คือ ราษฎรบ้านพังสิงห์ไม่มีผู้ยาสามัญประจำบ้าน เพื่อรักษาด้วยตนเองเวลาเจ็บป่วยต่างๆ ไป เช่น เป็นหวัด ปวดหัว ภูของมีกมบาด

การติดต่อสื่อสาร

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีตู้โทรศัพท์ สาธารณะบริการราษฎรและผู้ใช้เส้นทาง จำนวน 2 ตู้ โทรศัพท์บ้าน จำนวน 19 บ้าน และราษฎรในหมู่ ที่ 1 ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ (มือถือ) จำนวน 97 เครื่อง

สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ

ราษฎรในบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ คือ มีอาชีพทำนาเมื่อเสร็จฤดูกาลทำนาก็ไปรับจ้างก่อสร้าง ในตัวเมืองนครศรีธรรมราช พอสรุปอาชีพของราษฎรบ้านพังสิงห์ ได้ดังนี้

1. อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่

1.1 อาชีพทำนา ในปัจจุบันการประกอบอาชีพทำนาของราษฎรบ้านพังสิงห์ลด จำนวนลงอย่างมากอย่างเห็นได้ชัดเจน สืบเนื่องมาจาก

1.1.1 ราษฎรได้ผลผลิตข้าวไม่คุ้มทุน

1.1.2 สภาพน้ำไม่เหมาะสมเพื่อการทำนา เนื่องจากน้ำเค็ม เข้าสู่คลองท่าเรือ และคลองบางขวาง – ท่าราช ในเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน

1.1.3 ขาดแคลนน้ำในฤดูร้อน

1.1.4 น้ำท่วมขังที่นาไม่สามารถทำนาครั้งที่ 2 ได้

1.1.5 ขาดคนทำนา เพราะราษฎรวัยทำงานในหมู่บ้านจะไปรับจ้างในเมือง หรือเด็กและเยาวชนที่ไปศึกษานอกหมู่บ้าน เมื่อเรียนจบก็หางานทำในเมือง ไม่กลับสู่ภูมิลำเนาเดิม

1.2 อาชีพเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะการเลี้ยงวัวพื้นเมือง และวัวลูกผสม แต่อาชีพเลี้ยงวัวก็ประสบปัญหา คือ

1.2.1 ขาดหญ้าสำหรับเลี้ยงวัวในฤดูแล้ง และฤดูฝน

1.2.2 ที่อยู่อาศัยของวัวในฤดูฝน เนื่องจากน้ำท่วมขังคอก

2. อาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพรับจ้างทั่วไปของราษฎรบ้านพังสิงห์ ส่วนใหญ่รับจ้างแบกหาม ก่อสร้างในตัวเมืองนครศรีธรรมราช ได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน หากวันไหนไม่มีงานก็ไม่ได้รับเงินค่าจ้าง

3. อาชีพค้าขาย จะเป็นการเปิดร้านค้าขายของชำภายในหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้ว่าการประกอบอาชีพของราษฎรบ้านพังสิงห์ มีทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม แต่ราษฎรบ้านพังสิงห์ก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่การทำนา ทำสวน ทำไร่ นาสวนผสม มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตร คือ น้ำทะเลหนุนเข้าคลองทำให้น้ำในคลองเค็ม ขาดน้ำในฤดูแล้ง พื้นที่เป็นราบลุ่มทำให้น้ำท่วมขัง ในฤดูฝน อาชีพรับจ้าง ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน เพราะได้รับค่าจ้างรายวัน และไม่มีการทำงานทุกวัน ทำให้รายรับไม่คงที่แต่รายจ่ายทุกวัน ทำให้ราษฎรบ้านพังสิงห์มีฐานะยากจน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 156 ครัว มีอาชีพหลัก ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอาชีพหลักของครัวเรือน

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	67	43.00
รับจ้าง	44	28.26
รับราชการ	16	10.26
ค้าขาย	13	8.33
ทำสวน	6	3.85
ไร่ นาสวนผสม	4	2.56
ข้าราชการบำนาญ	2	1.28
เลี้ยงวัว	2	1.28
ไม่มีอาชีพ	2	1.28
รวม	156	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนของราษฎรบ้านพังสิงห์ ประกอบอาชีพทำนามากที่สุด จำนวน 68 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 44 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.26 และน้อยที่สุด คือ หัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพเลี้ยงวัว ข้าราชการบำนาญ และ หัวหน้าครัวเรือนไม่มีอาชีพ จำนวนอาชีพละ 2 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.28

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของราษฎรบ้านพังสิงห์ ที่ทำให้ราษฎรต้องประสบปัญหาหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ส่งผลให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน จากนายทุนนอกระบบ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น ซึ่งสาเหตุจากการกู้เงิน พบว่ามีหลายสาเหตุ เช่น เพื่อนำเงินไปลงทุนประกอบอาชีพ เป็นค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน เป็นค่ารักษาพยาบาล เป็นค่าศึกษาเล่าเรียนของบุตร เป็นต้น จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สิน จำนวนหนี้สิน และแหล่งเงินกู้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามการมีหนี้สิน

ภาวะหนี้สิน	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
มีหนี้สิน	136	87.18
ไม่มีหนี้สิน	20	12.82
รวม	156	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า มีครัวเรือนที่มีหนี้สินมากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน จากครัวเรือนทั้งหมดจำนวน 156 ครัวเรือน มีหนี้สิน จำนวน 136 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 87.18 และครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 20 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 12.82

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามจำนวนหนี้สิน

จำนวนหนี้สินของครัวเรือน (บาท)	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
5,000 – 10,000	51	37.50
10,001 – 20,000	26	19.12
20,001 – 30,000	34	25.00
30,001 – 40,000	4	2.94
40,001 – 50,000	9	6.62
50,001 – 60,000	7	5.15

ตารางที่ 3 (ต่อ)

จำนวนหนี้สินของครัวเรือน (บาท)	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
60,001 – 70,000	2	1.47
มากกว่า 70,000	3	2.21
รวม	136	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ครัวเรือนของบ้านพังสิงห์จำนวน 156 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนที่มีหนี้สิน จำนวน 136 ครัวเรือน โดยครัวเรือนมีหนี้สิน 5,000 – 10,000 บาท มากที่สุด จำนวน 51 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมามีครัวเรือนหนี้สิน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 34 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และครัวเรือนมีหนี้สิน 60,001 – 70,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 2 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.47

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งเงินกู้

แหล่งเงินกู้	จำนวน	ร้อยละ
กองทุนหมู่บ้าน	56	41.18
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	41	30.18
ธนาคารออมสิน	6	4.41
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	4	2.94
นายทุน	29	21.32
รวม	136	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่าครัวเรือน 156 ครัวเรือน มีหนี้สิน 136 ครัวเรือน ซึ่งได้กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน บ้านพังสิงห์ มากที่สุด จำนวน 56 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 41.18 รองลงมา กู้จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 41 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 30.18 และแหล่งเงินกู้ที่ครัวเรือนใช้บริการเงินกู้น้อยที่สุด คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 4 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.94

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของราษฎรบ้านพังสิงห์ พอจะสรุปปัญหาได้ดังนี้

1. ขาดน้ำเพื่อการเกษตร
2. น้ำท่วมขังพื้นที่

3. ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ
4. มีอาชีพไม่มั่นคง
5. ผลผลิตที่ได้รับไม่คุ้มกับต้นทุนในการผลิต
6. ผลผลิตต่ำ
7. ขาดทักษะ และความรู้ในการประกอบอาชีพใหม่ๆ

สภาพทางสังคม

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นหมู่บ้านที่ไม่มีสถาบันการศึกษา ศาสนา และสาธารณสุข ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน ทำให้ต้องใช้บริการของหมู่บ้านใกล้เคียง โดยเด็กนักเรียน ไปเรียนที่โรงเรียนบ้านพังสิงห์ ไปทำบุญและพิธีทางศาสนา ณ วัดพังสิงห์ มีปัญหาด้านสุขภาพเล็ก ๆ น้อย ๆ ใช้บริการสถานีอนามัยบ้านพังสิงห์ซึ่งทั้งหมดตั้งอยู่หมู่ที่ 2

จากการเยี่ยมบ้านและพูดคุยกับราษฎร พบว่า ราษฎรบ้านพังสิงห์ไม่ค่อยมีปัญหา ด้านสุขภาพมากนัก แต่ราษฎรจะขาดน้ำสะอาดสำหรับดื่มในฤดูแล้ง ทำให้ต้องซื้อน้ำดื่มจากร้านค้า ซึ่งเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สามารถรับรู้ข้อมูลได้ไม่น้อยกว่า สัปดาห์ละ 5 ครั้ง เพราะเป็นหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้ และสามารถเดินทางเข้าตัวเมืองนครศรีธรรมราชได้สะดวก

สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประเด็นน่าสนใจดังนี้

ประชากรและโครงสร้างประชากร

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 มีประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน 414 คน เป็นชาย 213 คน หญิง 201 คน มีครัวเรือนทั้งสิ้น 156 ครัวเรือน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุประชากร	จำนวนเพศชาย (คน)	จำนวนเพศหญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	1	0	1
1ปีเต็ม – 2 ปี	1	0	1
3 ปีเต็ม – 5 ปี	6	3	9

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ช่วงอายุประชากร	จำนวนเพศชาย (คน)	จำนวนเพศหญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)
6 ปีเต็ม – 11 ปี	5	12	17
12 ปีเต็ม – 14 ปี	5	8	13
15 ปีเต็ม – 17 ปี	5	5	10
18 ปีเต็ม – 49 ปี	131	106	237
50 ปีเต็ม – 60 ปีเต็ม	22	24	46
มากกว่า 60 ปีเต็มขึ้นไป	37	43	80
รวมทั้งหมด	213	201	414

ที่มา : ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2548 สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากตารางที่ 5 พบว่า ราษฎรบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีอายุระหว่าง 18 ปีเต็ม ถึง 49 ปีเต็มมากที่สุด คือ จำนวน 237 คน รองลงมาคือ อายุมากกว่า 60 ปีเต็มขึ้นไป จำนวน 80 คน และน้อยที่สุดคืออายุระหว่าง 1 ปีเต็ม ถึง 2 ปี และน้อยกว่า 1 ปีเต็ม คือ จำนวน 1 คน

ขนาดครัวเรือน

ขนาดครัวเรือนของราษฎรบ้านพังสิงห์ ส่วนใหญ่มีสมาชิกอาศัยอยู่ไม่มากนัก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกที่อาศัยในครัวเรือน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
1	12	7.69
2	18	11.54
3	22	14.10
4	29	18.59
5	28	17.95
6	18	11.54
7	11	7.09

ตารางที่ 6 (ต่อ)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
8	7	4.49
9	6	3.85
10	2	1.28
มากกว่า 10	3	1.92
รวม	156	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ มีสมาชิกอาศัยอยู่ในครัวเรือนมากที่สุดจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 18.59 รองลงมา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.95 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยที่สุด คือ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.28 โดยภาพรวมสรุปได้ว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีสมาชิกอาศัยอยู่ในครัวเรือน ประมาณ 2-6 คน

วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม ศาสนา

วัฒนธรรมและประเพณี ที่สำคัญของบ้านพังสิงห์ เช่น เทศกาลเดือนห้า หรือวันสงกรานต์ ประเพณีเดือนสิบหรือสารทเดือนสิบ ซึ่งเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความเคารพและกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ลูกหลานของคนบ้านพังสิงห์ที่ไปทำงานนอกบ้านเมื่อถึงเดือนสิบก็จะเดินทางกลับบ้าน เพื่อเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องและทำบุญให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว นอกจากนี้บ้านพังสิงห์ยังมีประเพณีทอดกฐิน เป็นต้น

การนับถือศาสนา บ้านพังสิงห์ ประชากรนับถือศาสนาพุทธ 98 เปอร์เซ็นต์ อีก 2 เปอร์เซ็นต์นับถือศาสนาอิสลาม

ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน

ความสัมพันธ์ในชุมชนของบ้านพังสิงห์ เป็นความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ พี่พาทอาศัยซึ่งกันและกัน ในบ้านพังสิงห์มีตระกูลใหญ่ ๆ และเป็นที่ยึดกันทั่วไป ได้แก่ ตระกูลวัฒนจำนงค์ ตระกูลกาญจนอารี ตระกูลสายอารี ตระกูลสมอารี ตระกูลอารีชล

จะเห็นว่าตระกูลเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำของหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ผู้นำกลุ่ม/องค์กร ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำธรรมชาติที่ชาวบ้านให้การเคารพนับถือ

กลุ่ม/องค์กรในชุมชน

กลุ่ม/องค์กร ในบ้านพึงสิงห์ส่วนใหญ่จะเกิดจากการสนับสนุน ส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2543 มีสมาชิกก่อตั้ง 67 คน เงินสัจจะ 4,300 บาท ปัจจุบันมีเงินสัจจะสะสม 253,000 บาท มีสมาชิก 115 คน มีคุณอนันต์ วัฒนจำนงค์ เป็นประธานกลุ่ม
2. กองทุนหมู่บ้าน จัดตั้งเมื่อปี 2544 สมาชิกก่อตั้ง 96 คน เงินออม 9,600 บาท ปัจจุบันมีสมาชิก 130 คน และมีเงินออม 19,200 บาท สมาชิกกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพตั้งแต่ปี 2544 ถึงกุมภาพันธ์ 2548 จำนวน 85 ราย มีคุณชำนาญ วัฒนจำนงค์ เป็นประธานกลุ่ม
3. กลุ่มเลี้ยงวัว จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2544 ได้รับเงินสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ โดยการซื้อวัวให้สมาชิก แล้วให้สมาชิกผ่อนชำระเงินค่าวัวตามมูลค่าของวัว มีคุณอนันต์ วัฒนจำนงค์ เป็นประธานกลุ่ม

สภาพการศึกษา

การศึกษาเป็นกิจกรรมขั้นพื้นฐานของคนในสังคม แต่บ้านพึงสิงห์จะไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน เด็กวัยเรียนก็จะไปเรียนในเรียนบ้านพึงสิงห์ ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ 2 หรือหากผู้ปกครองมีฐานะทางการเงินก็จะให้ลูกหลานไปเรียนในตัวเมืองนครศรีธรรมราชโดยมีรถโรงเรียนรับส่ง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในบ้านพึงสิงห์ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำ ดังตารางที่ 7 ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	16	10.26
ป.2	2	1.28
ป.3	3	1.92
ป.4	98	62.18
ป.6	11	7.05
ป.7	2	1.28
ม.3	2	1.28
ม.6/ปวช.	7	4.49
ม.ศ.3	6	3.85

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปวส.	3	1.92
ปริญญาตรี	6	3.85
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.64
รวม	156	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาระดับ ป. 4 มากที่สุดถึง 98 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 62.18 รองลงมาคือหัวหน้าครัวเรือนไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 16 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10.26 และหัวหน้าครัวเรือนได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีน้อยที่สุด คือ จำนวน 1 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.64

ปัญหาด้านการศึกษาของบ้านพังสิงห์ พบว่าปัญหาที่สำคัญคือ ขาดเงินทุนในการศึกษา ต่อ ทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้

สภาพการเมืองการปกครอง

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีผู้นำของหมู่บ้าน ดังนี้

ผู้นำที่เป็นทางการ

1. ผู้ใหญ่บ้าน คือ นายชำนาญ วัฒนจำนงค์
2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คือ นายอนันต์ วัฒนจำนงค์
นายสมโภชน์ อารีชล

ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ จากการพูดคุยกับราษฎรบ้านพังสิงห์ พบว่า ผู้นำที่ไม่เป็นทางการของหมู่บ้านไม่มี เพราะ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการนั้นในขณะนี้ ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้นำที่เป็นทางการ ทั้ง 3 ท่าน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ที่ดิน ดินเป็นที่ราบลุ่ม ในอดีตดินอุดมสมบูรณ์ประชาชนในหมู่บ้านเกือบทุกครัวเรือนประกอบอาชีพทำนาข้าว จะได้ผลผลิตมาก สามารถขายข้าวเป็นรายได้หลัก ส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ แต่ในปัจจุบันการทำนาข้าวไม่ได้ผลผลิตเท่าที่ควร และในบางปีก็ได้รับความเสียหายไม่ได้รับผลผลิต

ปัญหาที่ดินในปัจจุบันของบ้านพังสิงห์ พบว่า

1) ที่ดินตกเป็นของนายทุน เนื่องจากราษฎร ประสบปัญหาในการทำนาจึงกู้เงินจากนายทุนเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนและลงทุนทำนาข้าว แต่ได้รับผลผลิตน้อย หรือบางปีข้าวเสียหาย เมื่อครบกำหนดชำระเงินคืนไม่มีเงินชำระ ที่ดินจึงตกเป็นของนายทุน

2) การถมดินบริเวณอื่นๆ เพื่อการก่อสร้าง เมื่อฝนตกหนักน้ำก็ท่วมขังบริเวณบ้านพังสิงห์ เพราะเป็นที่ราบลุ่ม ที่น้ำก็ไม่สามารถปลูกพืชอายุสั้นอื่นๆ ได้ หรือหากฝนตกหนักในช่วงทำนา นาข้าวก็เสียหาย

จากปัญหาดังกล่าวทำให้หลายพื้นที่ถูกปล่อยทิ้งไว้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า เพราะไม่สามารถทำการเกษตรได้ เพราะถึงแม้ทำไปก็ได้รับผลไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

2. แหล่งน้ำ ได้แก่ คลองท่าเรือ และคลองบางขวาง-ท้าวราช เป็นแหล่งน้ำที่ราษฎรใช้เพื่อการทำนา ปลูกผัก ทำสวน ซึ่งสามารถใช้ได้ในบางช่วงเท่านั้น เพราะตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน น้ำเค็มไหลเข้ามาทางคลองท่าเรือ เข้าสู่คลองบางขวาง ท้าวราช ทำให้น้ำในลำคลองมีความเค็มไปด้วยไม่สามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตรได้

กฤษฎกรรมชาติ บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง ประสบกฤษฎกรรมชาติ ดังนี้

- 1) ขาดน้ำกิน น้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง
- 2) น้ำท่วมขังในฤดูฝน
- 3) น้ำเค็มจากทะเลไหลเข้าลำคลองสายหลัก สายรองของหมู่บ้านในฤดูแล้ง

และจากการศึกษาโครงสร้างของชุมชน โดยเทคนิค PLP (Public Land Use Planning) พบว่า กฤษฎกรรมชาติ ได้แก่ ขาดน้ำเพื่อการเกษตร น้ำท่วมขัง น้ำเค็มจากทะเลไหลเข้าลำคลอง เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ราษฎรบ้านพังสิงห์มีฐานะยากจน เพราะราษฎรบ้านพังสิงห์ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา เมื่อขาดน้ำราษฎรไม่สามารถทำนาได้ ทำให้ราษฎรไม่มีรายได้ หรือน้ำท่วมนาข้าวเสียหาย ราษฎรก็จะขาดทุน บางรายจะต้องซื้อข้าวสาร ซึ่งเป็นการเพิ่มรายจ่ายในครอบครัว ผู้นำชุมชนจึงได้เสนอโครงการก่อสร้างเขื่อน เพื่อกั้นน้ำเค็มและป้องกันน้ำท่วม โดยสร้างในคลองท่าเรือบริเวณบ้านหัวตรุด ก็จะทำให้ราษฎรบ้านพังสิงห์มีรายได้เพิ่มขึ้น เพราะสามารถทำนาได้ 2-3 ครั้งต่อปี จับสัตว์น้ำเพื่อจำหน่าย และบริโภคภายในครัวเรือนรวมทั้งสามารถปลูกผักเพื่อบริโภคและจำหน่ายได้ด้วยซึ่งเป็นการลดรายจ่ายในครอบครัว ทำให้ราษฎรบ้านพังสิงห์มีฐานะดีขึ้น

ภาพที่ 3 ศึกษาโครงสร้างของชุมชนโดยเทคนิค PLP

การอพยพแรงงาน

บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง ราษฎรวัยทำงาน จะไปรับจ้างขายแรงงานในเมืองนครศรีธรรมราช แบบเข้าไปเย็นกลับ และมีบางส่วนที่ไปรับจ้างทำงานในจังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต กรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ ซึ่งจะกลับมาเยี่ยมบ้านในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ สารทเดือนสิบ เป็นต้น

ตอนที่ 2 ศักยภาพผู้นำชุมชน ในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาคความยากจน

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาประวัติผู้นำชุมชน
2. ศึกษาแผนพัฒนาต่าง ๆ
3. ศึกษาผลการทดสอบก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ศึกษาประวัติผู้นำชุมชน

ประวัติของผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาคความยากจนบ้านพังสิงห์ จำนวน 15 คน จากการศึกษาปรากฏข้อมูลดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูล/ประวัติผู้นำชุมชนบ้านพังสิงห์ ที่เข้าประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา
ศักยภาพผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนแก้ปัญหาคความยากจนบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1
ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	12	80.00
หญิง	3	20.00
การศึกษา		
ป.4	11	73.33
ป.6	1	6.69
ม.2	1	6.69
ม.3	1	6.69
ปวช.	1	6.69
อายุ		
25 – 35 ปี	1	6.67
36 – 46 ปี	3	20.00
47 – 57 ปี	3	20.00
58 – 68 ปี	8	53.33
ตำแหน่ง		
ผู้ใหญ่บ้าน	1	6.67
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2	13.33
สมาชิก อบต.	1	6.67
ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน	11	73.33
ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรม		
การวางแผน		
1-5 ครั้ง	7	46.67
มากกว่า 5 ครั้ง	3	20.00
ไม่เคย	5	33.33

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์เข้าอบรมวางแผนชุมชน		
เพื่อแก้ปัญหาความยากจน		
เคย	11	73.33
ไม่เคย	4	56.67
ประสบการณ์เข้าร่วมวางแผนชุมชน		
เพื่อแก้ปัญหาความยากจน		
เคย	8	53.33
ไม่เคย	7	46.67

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านพังสิงห์ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้น ป.4 คือ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาจบการศึกษา ป. 6 , ม.2 , ม.3 และปวช. จำนวนระดับละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 มีอายุระหว่าง 58-68 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมา มีอายุระหว่าง 47-57 ปี และ 36-46 ปี จำนวนเท่ากัน คือ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20 น้อยที่สุด คืออายุระหว่าง 25-35 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เป็นตัวแทนประชาคม จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ใหญ่บ้าน อย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ผู้นำชุมชนมีประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมวางแผนพัฒนาหมู่บ้านเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 1-5 ครั้งมากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และเคยเข้าร่วมกิจกรรมวางแผนพัฒนาหมู่บ้านมากกว่า 5 ครั้งน้อยที่สุด คือเคยเข้าร่วม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ผู้นำชุมชนเคยเข้าอบรมการวางแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 และไม่เคยเข้าอบรม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และผู้นำชุมชนที่เคยได้ร่วมวางแผนแก้ปัญหาความยากจนของชุมชน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ผู้นำชุมชนไม่เคยร่วมวางแผนแก้ปัญหาความยากจนของชุมชน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67

ศึกษาแผนพัฒนาต่าง ๆ

จากการศึกษาแผนพัฒนาต่างๆ ได้แก่ แผนแม่บทชุมชนตามโครงการบูรณาการแผนชุมชนเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและเอาชนะความยากจนตำบลท่าเรือ แผนพัฒนาการเกษตร ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ของตำบลท่าเรือ เป็นผลงานของผู้นำชุมชนบ้านพังสิงห์ หมู่

ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้นำชุมชนเสนอ โครงการ เพื่อแก้ปัญหาของชุมชนดังนี้

1. เงินสงเคราะห์ผู้พิการและคนชรา จำนวน 5 ครั้วเรือน ๆ ละ 300 บาทต่อเดือน
2. เงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ
3. เงินทุนจัดซื้อรถพร้อมอุปกรณ์เครื่องตัดหญ้าแห้ง
4. เงินทุนจัดซื้อรถไถชนิดเดินตาม
5. ปรับปรุงถนนเส้นทางคมนาคม
6. ก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์

ศึกษาผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชน ในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

จากการศึกษาผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหา ความยากจนก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน จำนวน 15 คน ปรากฏผลดังนี้ (ตารางที่ 9, 10)

ตารางที่ 9 แสดงผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

ที่	ชื่อ – สกุล	คะแนนทดสอบ ก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ	หมายเหตุ
1	นางยินดี มีแก้ว	17	
2	นายบ่พิช มาลาแวจันทร์	13	
3	นางจิตตมาศ จักอารีย์	17	
4	นางปราณี แซ่ชี	17	
5	นายชำนาญ วัฒนจำนงค์	15	
	นายสง่า อินทรเนตร	15	
6	นายจรูญ แก้ววิเชียร	14	
7	นายจำนงค์ สายวาริ	15	
8	นางสมคิด คงนวล	9	
9	นายประคิน อมรวัฒน์	13	
10	นายสุรชน ชูคำ	12	
11	นายแดง ชุนวัง	14	

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ที่	ชื่อ – สกุล	คะแนนทดสอบ ก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ	หมายเหตุ
12	นายช้อย หมกทอง	12	
13	นายเปี่ยม ปิ่นสุวรรณ	14	
14	นายอนันต์ วัฒนจันงค์	12	

จากตารางที่ 9 พบว่า คะแนนทดสอบก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชนในการ
 ทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน จำนวน 15 คน ผู้นำชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในการทำ
 แผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน คะแนนเต็ม 20 คะแนน ผลการทดสอบจำนวนคะแนนมากที่สุด
 คือ 17 คะแนน รวม 3 คน รองลงมา 15 คะแนน รวม 3 คน และคะแนนน้อยที่สุด คือ
 9 คะแนน จำนวน 1 คน

ตารางที่ 10 แสดงผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน
 หลังประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

ที่	ชื่อ – สกุล	คะแนนทดสอบ หลังประชุมเชิงปฏิบัติการ	หมายเหตุ
1	นางยินดี มีแก้ว	19	+2
2	นายบ่พิช มาลาแวจันทร์	18	+5
3	นางจิตตมาศ จักอารีย์	19	+2
4	นางปราณี แซ่ชี	19	+2
5	นายชำนาญ วัฒนจันงค์	18	+3
6	นายสง่า อินทรเนตร	17	+2
7	นายจรูญ แก้ววิเชียร	18	+4
8	นายจันงค์ สายวารี	18	+3
9	นางสมคิด คงนวล	16	+7
10	นายประคิน อมรวัฒน์	17	+4
11	นายสุรชน ชูคำ	17	+5

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	คะแนนทดสอบ หลังประชุมเชิงปฏิบัติการ	หมายเหตุ
12	นายแดง ชุนวัง	18	+4
13	นายช้อย หมกทอง	17	+5
14	นายเปี่ยม ปิ่นสุวรรณ	17	+3
15	นายอนันต์ วัฒนจำนงค์	17	+5

จากตารางที่ 10 พบว่า คะแนนทดสอบหลังการประชุมการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน จำนวน 15 คน ผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน คะแนนมากที่สุด คือ 19 คะแนน รวม 3 คน รองลงมาคือ 18 คะแนน รวม 5 คน และคะแนนน้อยที่สุด คือ 16 คะแนน จำนวน 1 คน

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

คะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจ	\bar{X}	S.D.
ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ	13.93	2.21
หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ	17.67	0.89

จากตารางที่ 11 พบว่า คะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน มีค่าเฉลี่ย 13.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.21 และผู้นำชุมชน มีความรู้ความเข้าใจในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน มีค่าเฉลี่ย 17.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89

ตารางที่ 12 แสดงผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนระหว่างก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ

คะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจ	X	S.D.	t	Sig.
ก่อน – หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ	3.73	1.49	-9.73	.000

จากตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนระหว่างก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้สถิติทดสอบแบบ Pair Simple t- test ได้ค่า $t = -9.73$ ค่า $p\text{-value} = 0.000$ น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด ($\alpha = 0.05$) แสดงว่า ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนระหว่างก่อนประชุมและหลังประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน มีความแตกต่างกัน หรือ หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการทำแผนฯ มากขึ้น

ตอนที่ 3 การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

ผู้ศึกษาจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แก่ผู้นำชุมชน และระดมความคิดเห็น ในกิจกรรมดังนี้

1. สถานการณ์ นโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความยากจน
2. การวางแผน
3. การวางแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

สรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์ นโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความยากจน

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ได้บรรยายเกี่ยวกับสถานการณ์ และนโยบายรัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความยากจน ให้ผู้นำชุมชนรับทราบ มีดังนี้

ภาพที่ 4 คุณสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน บรรยายเกี่ยวกับสถานการณ์ และนโยบายรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความยากจน

ภายใต้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 16 ปี พ.ศ.2540 มาตรา 76 ได้เขียนไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด จนถึงระดับประเทศ

โดยสรุป การที่ผู้นำมาประชุมในวันนี้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองในการทำแผน ชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ก็คือการที่ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของ ตนเอง

ประเทศไทย ได้พัฒนาประเทศโดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็น แนวทางในการพัฒนา โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งแรกเมื่อปี พุทธศักราช 2504 จนถึงปัจจุบันปีพุทธศักราช 2548 รวมทั้งหมด 9 แผน และในแผนที่ 9 ได้ยึดหลัก “การพัฒนา สู่ความสมดุลและยั่งยืน” คือ ได้กำหนดสังคมไทยให้เป็นสังคมที่พึงประสงค์ 3 ประการ คือ สังคม คุณภาพ สังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมเอื้ออาทรต่อกัน และแผนพัฒนาฉบับที่ 9 ได้มีการพัฒนา กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ ที่มีความเชื่อมโยงกัน ภายใต้หลักการยึดพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชุมชนที่สอดคล้องกับศักยภาพ สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการของชุมชนและประชาสังคมแต่ละ แห่ง เป็นแผนปฏิบัติการที่ชุมชนร่วมคิด ร่วมค้นหาศักยภาพและปัญหา ร่วมกันกำหนดความมุ่งหวัง เพื่อวางแผนงานกิจกรรมและดำเนินการร่วมกันบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง เสริมด้วยการเกื้อหนุนจาก ภาครัฐและภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นแผนปฏิบัติการที่มุ่งแก้ปัญหาความยากจน ดูแลผู้ด้อยโอกาส และกระจายรายได้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งประเทศ

2. การวางแผน

การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ใครทำ ทำเมื่อใด ทำที่ไหน ให้เกิดผลสำเร็จ ตามความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผน มี 2 ลักษณะ

1) การวางแผนจากเบื้องบน หรือการวางแผนที่กำหนดแผนจากหน่วยงานระดับสูง แล้วให้ระดับต่ำกว่าเป็นผู้ปฏิบัติ

2) การวางแผนจากเบื้องล่าง หรือการวางแผนที่กำหนดจากหน่วยงานระดับล่างหรือระดับพื้นที่ เสนอไปหน่วยงานระดับที่สูงกว่า เพื่อพิจารณาตามเหมาะสมแล้วกำหนดเป็นแผนขึ้นมา
ขั้นตอนการวางแผน

1) ร่วมกับชุมชนค้นหาปัญหาของชุมชน

2) ร่วมกับชุมชนอภิปรายถกเถียงสภาพปัญหา

3) ร่วมกับชุมชนกำหนดแนวทางแก้ปัญหา

4) ร่วมกับชุมชน แสวงหาทรัพยากรที่มีในชุมชนเพื่อนำมาแก้ปัญหาของชุมชน จึงขอความช่วยเหลือจากภายนอก

5) ปฏิบัติตามแผน/แนวทาง

6) ติดตามผลเพื่อทราบผลการดำเนินงาน

3. แผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาคความยากจน

แผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาคความยากจน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าของชาวบ้านหรือคนในชุมชน ร่วมกันกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต รวมทั้งหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ตนเองประสบอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความหมายไว้ว่า แผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาคความยากจน คือ กิจกรรมการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชนรวมตัวกัน กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นตนเองให้เป็นไปตามที่ต้องการ และสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกันได้ โดยคนในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันกำหนดแนวทาง และกิจกรรมการพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอก ด้วยการคำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งบางกิจกรรมที่ชุมชนทำเป็นแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือแผนงาน/โครงการของราชการได้

โดยสรุป การพัฒนาหมู่บ้านต่อไปนี้ รัฐบาลให้ความสำคัญกับประชาชน ผู้นำชุมชนมากยิ่งขึ้น เหมือนเช่นการประชุมในวันนี้

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ให้ผู้เข้าประชุมพูดคุยถึงงานที่รัฐบาล นายทักษิณ ชินวัตร ได้แก้ปัญหาตั้งแต่ปี 2544 ถึง ปี 2548 ที่ประชุมได้พูดคุยแสดงความคิดเห็น มี 4 ประเด็นใหญ่ ได้แก่

- ปัญหาเสพติด
- ปัญหาการทุจริต
- ปัญหาใช้หัวदनก
- ปัญหาความยากจน

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ให้ที่ประชุมแสดงความคิดเห็นในประเด็น “ความสำเร็จของรัฐบาลในการแก้ปัญหาเสพติด” พบว่าที่ประชุมมีความเห็นว่า รัฐบาลสามารถแก้ปัญหาได้ ร้อยละ 80-90

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ให้ที่ประชุมแสดงความคิดเห็น “ทำไมรัฐบาลจึงทำสำเร็จ” ที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นว่า ที่ประสบผลสำเร็จเพราะ รัฐบาลวางแผนการแก้ปัญหาดี ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาหมู่บ้าน ตำบล ร่วมกันรับผิดชอบแก้ปัญหา และที่เห็นว่าสำคัญที่สุดก็คือ รัฐบาลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา คือการให้ประชาชนเป็นอาสาสมัคร และให้อาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่สอดส่องดูแล การผลิต การเสพ การค้า การส่งตัวผู้เสพ ผู้ติด เข้ารับการรักษา อย่างจริงจัง และรัฐบาลได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ทำให้การแก้ปัญหาเสพติดประสบผลสำเร็จ

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ให้ที่ประชุมแสดงความคิดเห็นว่า “การแก้ปัญหาคความยากจนน่าจะสำเร็จหรือไม่” ที่ประชุมมีความเห็นว่าน่าจะสำเร็จ หากรัฐบาลดำเนินการอย่างจริงจัง เหมือนกับการแก้ปัญหาเสพติด

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาคความยากจน ว่า การประชุมในวันนี้ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จัดขึ้น เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาคความยากจน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนจำนวน 15 คน ในการทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาคความยากจนบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรืออำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีขั้นตอนการประชุมในวันนี้ ดังนี้

1) ค้นหาสถานการณ์ความยากจนของบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) คัดเลือกครัวเรือนยากจนบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) ค้นหาทรัพยากรในชุมชนบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4) ค้นหาสาเหตุ แนวทางแก้ปัญหาความยากจน และจัดทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานการณ์ความยากจน และความยากจนบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ให้ผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองกลุ่มใหญ่ ในประเด็น “ความต้องการที่สำคัญของมนุษย์มีอะไรบ้าง” ผลดังนี้

- มีอาหารกิน
- มีเงินใช้
- มีบ้านอยู่
- มีที่ดินทำกิน
- ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ให้ผู้เข้าร่วมประชุมระดมสมองกลุ่มใหญ่ ในประเด็น “ผู้นำชุมชนต้องการเห็นประชาชนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่อย่างไร” ผลดังนี้

- อยู่ดีกินดี
- อยู่กันพร้อมหน้าพ่อแม่ ลูก
- มีน้ำกิน น้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ
- น้ำไม่ท่วมที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัย
- ผลผลิตทางการเกษตรราคาสูง
- น้ำเค็มไม่เข้าสู่คลองท่าเรือ และ คลองบางขวาง-ท้าวราช
- มีรายได้มาก รายจ่ายน้อย
- สุขภาพแข็งแรง

ภาพที่ 5 ผู้นำชุมชนระดมสมอง

ระดมสมองกลุ่มใหญ่ ในประเด็น “ผู้นำชุมชนต้องการเห็นประชาชนในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่อย่างไร”

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยุก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว แบ่งกลุ่มผู้นำเป็น 2 กลุ่ม เพื่อระดมสมองวิเคราะห์ SWOT ครัวเรือนยากจน คือ การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของครัวเรือนยากจน ได้แก่ วิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อนของครัวเรือนยากจน และวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของครัวเรือนยากจน ได้แก่ วิเคราะห์โอกาส และข้อจำกัด โดยวิทยากรได้ยกตัวอย่างวิธีการทำและตอบข้อซักถามของผู้นำ จึงให้แบ่งกลุ่มย่อยระดมสมอง ผลการระดมสมองปรากฏดังนี้

ภาพที่ 6 ผู้นำชุมชนร่วมกันวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อย ศักยภาพในหมู่บ้านและข้อจำกัด

กลุ่มที่ 1 ผลการวิเคราะห์ SWOT ครั้วเรือนยาจน

จุดเด่น	จุดด้อย
<p>ศักยภาพในหมู่บ้าน/ตำบล</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีกลุ่มกองทุนการเงิน ได้แก่ กทบ. ,กลุ่มออมทรัพย์ฯ - มีกลุ่มเลี้ยงวัว - มีกลุ่มทำนา - มีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข - มี อบต.ที่เข้มแข็ง 	<p>ข้อจำกัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดน้ำเพื่อการเกษตร - น้ำเค็มเข้าสู่คลองในช่วงฤดูแล้ง - ที่ดินเป็นของนายทุน - น้ำท่วมที่ดินทำกิน

- ขยัน
- มีฝีมือด้านช่าง

- ไม่มีงานทำ
- มีอายุมาก
- ขาดเครื่องมือ/อุปกรณ์/วัสดุ
- ขาดเงินทุน
- รายรับน้อย รายจ่ายมาก
- ไม่มีที่ดินทำกิน
- ไม่มีที่อยู่อาศัย

กลุ่มที่ 2 ผลการวิเคราะห์ SWOT ครัวเรือนยากจน

<p>จุดเด่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - คนขยัน - มีฝีมือด้านช่าง - คนประหยัด 	<p>จุดด้อย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีทำกิน - ขาดเงินทุน - ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ - ขี้เกียจ
<p>ศักยภาพหมู่บ้าน/ตำบล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ราษฎรให้ความร่วมมือดี - ผู้นำให้คำแนะนำดี - มีแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อประกอบอาชีพ - มีกลุ่มแม่บ้าน - มีกลุ่ม อสม. - มีกลุ่มออมทรัพย์ฯ - มีกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน - มีที่ดินทำกิน 	<p>ข้อจำกัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดน้ำเพื่อการเกษตร - ขาดน้ำกิน น้ำใช้ - น้ำท่วม - น้ำเค็มเข้าคลอง - ที่ดินเป็นของนายทุน

วิทยากร นางจารีย์ พรหมเกิด นักพัฒนาชุมชน 6 ได้สรุปผลการวิเคราะห์ครัวเรือนยาก
จน ดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<ul style="list-style-type: none"> -บุคคลในหมู่บ้านมีฝีมือ -บุคคลในหมู่บ้านมีความซน -บุคคลในหมู่บ้านรู้จักประหยัด 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีที่ดินทำกิน - ไม่มีที่อยู่อาศัย - พิการ - รายรับน้อย รายจ่ายมาก - ขาดเงินทุน - ขาดเครื่องมือ/อุปกรณ์/วัสดุในการประกอบอาชีพ - ไม่มีงานทำ - ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ
ศักยภาพหมู่บ้าน/ตำบล	ข้อจำกัด
<ul style="list-style-type: none"> -ราษฎรให้ความร่วมมือดี -ผู้นำให้คำแนะนำดี -มีแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อประกอบอาชีพ - มีกลุ่มแม่บ้าน - มีกลุ่ม อสม. - มีกลุ่มออมทรัพย์ฯ - มีกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน - มีที่ดินทำกิน - มีกลุ่มเลี้ยงวัว - มีกลุ่มทำนา 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดน้ำเพื่อการเกษตร - ขาดน้ำกิน น้ำใช้ - น้ำท่วม - น้ำเค็มเข้าคลอง - ที่ดินเป็นของนายทุน

การคัดเลือกครัวเรือนยากจน

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยง นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8ว ให้ที่ประชุมกลุ่มใหญ่ ระดมความคิด หาคำจำกัดความ ในประเด็น “ครัวเรือนยากจน” หรืออาการของความยากจน เป็นอย่างไร โดยให้นำจุดด้อยจากการสรุปผลการวิเคราะห์ SWOT ผลจากการระดมความคิด สรุปอาการของความยากจน ดังนี้

- ไม่มีที่ดินทำกิน
- ไม่มีที่อยู่อาศัย
- พิกัด
- รายรับน้อย รายจ่ายมาก
- ขาดเงินทุน
- ขาดเครื่องมือ/อุปกรณ์/วัสดุในการประกอบอาชีพ
- ไม่มีงานทำ
- ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ

วิทยากร คุณสุเมธ บุญยง นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8ว ให้ที่ประชุมกลุ่มใหญ่ วิเคราะห์จัดระดับความยากจนของครัวเรือนยากจนในหมู่บ้าน โดยให้ที่ประชุมเป็นผู้กำหนดตัวชี้วัดในการพิจารณาจัดระดับผลดังนี้

ระดับครัวเรือนยากจนในบ้านพึงสังข์ มี 3 ระดับ

ระดับ 1 เป็นระดับความยากจนรุนแรง	ตัวชี้วัดคือ ไม่มีที่ดินทำกิน ไม่มีที่อยู่อาศัย
เป็นของตนเอง พิกัด และมีรายได้น้อย
ระดับ 2 เป็นระดับความยากจนปานกลาง	ตัวชี้วัดคือ มีที่ดินทำกินน้อย ไม่มีที่อยู่อาศัย
เป็นของตนเอง และมีรายได้น้อย
ระดับ 3 เป็นระดับความยากจนน้อย	ตัวชี้วัดคือ มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัย
และมีรายได้น้อย

วัตถุประสงค์ของการจัดระดับครัวเรือนยากจน เพื่อให้ผู้นำชุมชนใช้ข้อมูลคัดเลือก ระบุเป้าหมาย จัดระดับครัวเรือนยากจนให้ชัดเจนและนำไปใช้วางแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนต่อไป

โดยวิทยากรใช้บัญชีครัวเรือนยากจนจาก ข้อมูล จปฐ.ปีพุทธศักราช 2547 ให้ผู้นำพิจารณาตรวจสอบและจัดระดับ ซึ่งผลการจัดระดับความยากจนของครัวเรือนยากจน บ้านพึงสังข์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงผลการจัดระดับความยากจนของครัวเรือนยากจน บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่	ชื่อ-สกุล	ระดับความยากจน	ตัวบ่งชี้ยากจนอย่างไร
1	นางละเอียง หมกทอง	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
2	นายบุญคล่อง เพชรทอง	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
3	นายไข่ จันทร์ศรีวงศ์	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย พิการ
4	นายจ่านงค์ ขุญประดิษฐ์	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
5	นางเลื่อน ศรีคง	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
6	นายสมคิด คงนวล	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
7	นางจุรี มาลาเวจันทร์	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
8	นางยินดี มีแก้ว	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
9	นางสมจิตร รักษาชล	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
10	นายเชียร วารีผล	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
11	นายขอม มาลาเวจันทร์	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย พิการ
12	นายปรีชา ทองหวาน	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
13	นางพิน ไชยสุวรรณ	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ที่	ชื่อ-สกุล	ระดับความยากจน	ตัวบ่งชี้ยากจนอย่างไร
14	นายประเวช แก้วประคอง	1	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่มีที่ดินทำกิน มีรายได้น้อย
15	นายเขียน คงนุ่น	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
16	นายโฑ นาวาปฏิเวช	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
17	นายอุหมาก เจริหวั่ง	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
8	นายประยูร สิทธิ	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
19	นายสุทิน มโนเลิศ	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
20	นายสุเมศ คุ้มภัย	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
21	นายคำ ผลความดี	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
22	นางช่วย คงใหม่	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
23	นายสุนันท์ หนนนท์	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
24	นายอะนันต์ ขุนฤทธิ์	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
25	นายวิโรจน์ อารีชล	2	ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีที่ดินทำกินน้อย รายได้น้อย
26	นางจำเนียร ขำประดิษฐ์	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
27	นายใจเพชร มาลาเวจันทร์	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ที่	ชื่อ-สกุล	ระดับความยากจน	ตัวบ่งชี้ยากจนอย่างไร
28	นางจรรุวรรณ ปิ่นสุวรรณ	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
29	นางวันโณ คงใหม่	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
30	นายอำพล แซ่กู่	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
31	นายสำเริง ภูมิดี	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
32	นายขาว บุญรักษ์	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
33	นายธนาเนตร มาลาเวจันทร์	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
34	นางเชย อารีพล	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
35	นายขงยุทธ สุรกา	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
36	นายโชคดี สายวาริ	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
37	นายเสริม ดีหนู	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
38	นายหวง กาญจนอารี	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
39	นายยุพิน กาญจนอารี	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
40	นายสมพร กาญจนอารี	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย
41	นายสว่าง ชูโอม	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ที่	ชื่อ-สกุล	ระดับความยากจน	ตัวบ่งชี้ยากจนอย่างไร
42	นายปรีชา ศรีวิสัย	3	มีที่ดินทำกินน้อย มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง รายได้น้อย

ภาพที่ 7 ผู้นำร่วมกันระดมความคิดเพื่อจัดระดับครัวเรือนยากจน

ค้นหาทรัพยากรในชุมชน

วิทยากร นายสุเมธ บุญยุก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ให้ที่ประชุมกลุ่มใหญ่ ระดมสมอง หาคำจำกัดความของคำว่า “ทรัพยากรชุมชน” ซึ่งสรุปได้ดังนี้

- แม่น้ำ
- บุคคล
- ที่ดิน
- กลุ่มองค์กร
- นาข้าว

ภาพที่ 8 ร่วมกันค้นหาทรัพยากรในชุมชน

สรุปได้ว่า ทรัพยากร หมายถึง บ่อเกิดของสิ่งที่มีคุณค่าต่อมนุษย์ ทั้งจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น แม่น้ำ บุคคล ที่ดิน กลุ่ม / องค์กร นาข้าว

วิทยากร นายสุเมธ บุญยง นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8ว ให้ผู้เข้าประชุมร่วมกันสำรวจทรัพยากรในชุมชนบ้านพังสิงห์ ผลการสำรวจมีดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงทรัพยากรในชุมชนบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่	ชื่อทรัพยากรในชุมชน	การใช้ประโยชน์	ข้อจำกัด
1	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	กู้ประกอบอาชีพ, การศึกษาบุตร, ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	เงินออมน้อย
2	กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	กู้ประกอบอาชีพ, การศึกษาบุตร, ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน, เหตุฉุกเฉิน	เงินทุนน้อย
3	กลุ่มเลี้ยงวัว	ได้รับพันธุ์วัว	ต้องชำระเงินค่าพันธุ์วัว
4	กลุ่มทำนา	ได้รับพันธุ์ข้าว, ปุ๋ย, ความรู้	ต้องชำระเงินค่าพันธุ์ข้าว, ค่าปุ๋ย ได้ผลผลิตน้อย
5	คลองท่าเรือ	ใช้น้ำเพื่อการเกษตร, หาปลา, หาสัตว์น้ำ	น้ำทะเลหนุน เข้าคลอง

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ที่	ชื่อทรัพยากรในชุมชน	การใช้ประโยชน์	ข้อจำกัด
6	คลองบางเตย	ใช้น้ำเพื่อการเกษตร , หาดปลา,	น้ำทะเลหนุน
7	ที่ดิน	หาสัตว์น้ำ	เข้าคลอง, น้ำท่วม
8	นาข้าว	ทำการเกษตรเช่น ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ปลูกข้าว	ได้ผลผลิตน้อย , น้ำท่วม

การนำทรัพยากรชุมชนมาใช้แก้ปัญหาความยากจน

วิทยากร นายสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8ว ให้ผู้ประชุมร่วมระดมสมองหา “วิธีการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้แก้ปัญหาความยากจนของครัวเรือนยากจนที่จัดระดับไว้แล้ว” ผลการระดมสมอง ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงวิธีการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้แก้ปัญหาความยากจนของครัวเรือนยากจน บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทรัพยากรในชุมชนที่นำไปใช้	ลักษณะบ่งชี้ ครัวเรือนยากจน	วิธีการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้
1. กลุ่มกองทุนการเงินในหมู่บ้าน -กองทุนหมู่บ้าน -กลุ่มออมทรัพย์ฯ	-เป็นสมาชิกกลุ่มการเงิน 11 ครัวเรือน	-ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อนำเงินมาลงทุนประกอบอาชีพ
2. กลุ่มอาชีพ -กลุ่มเลี้ยงวัว -กลุ่มทำนา	-เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ 13 ครัวเรือน	-ส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนเป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อได้รับความรู้ ประสบการณ์ และได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ
3. แหล่งน้ำ	-น้ำทะเลหนุนเข้า คลอง -ทรัพยากรในน้ำน้อยลง เช่น ปลา , หอย, กุ้ง เป็นต้น	-สร้างเขื่อนกั้นน้ำเค็ม -ปล่อยพันธุ์ปลา
4. ที่ดิน	-น้ำท่วม	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ทรัพยากรในชุมชนที่นำไปใช้	ลักษณะบ่งชี้	วิธีการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้
	ครัวเรือนยากจน	
5. นาข้าว	-ขาดน้ำเพื่อการเกษตร -ได้รับผลผลิตต่อไร่ต่ำ	-ส่งเสริมการทำนาปี -ให้ความรู้ในการดูแล เพื่อให้ได้รับผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น

ค้นหาสาเหตุ แนวทางแก้ปัญหาความยากจน และจัดทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน

วิทยากร นายสุเมธ บุญยก นักวิชาการพัฒนาชุมชน 8 ว ได้มอบงานให้ผู้เข้าร่วมเวทีดำเนินการต่อไปโดยให้ระดมสมอง ในประเด็น “หาอาการความยากจน สาเหตุ แนวทาง/วิธีการแก้ไข กิจกรรมงาน โครงการ ขนาด ปริมาณงาน ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาดำเนินงาน และแหล่งทรัพยากร ผลปรากฏดังนี้

ภาพที่ 9 ผู้นำชุมชนร่วมกันหาอาการความยากจน สาเหตุ แนวทาง/วิธีการแก้ไข กิจกรรมงาน โครงการ ขนาด ปริมาณงาน ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาดำเนินงาน และ แหล่งทรัพยากร

ตารางที่ 16 แสดงปัญหาความยากจน สาเหตุความยากจน และแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจน บ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัญหาความยากจน	สาเหตุ	แนวทางแก้ไข/วิธีการแก้ไข
1. อาชีพไม่มั่นคง	- การศึกษาน้อย - ขาดเงินทุน - ขาดน้ำเพื่อการเกษตร - ภัยธรรมชาติ	- สนับสนุนอาชีพเสริมให้แก่ครัวเรือนยากจน
2. ทำนาไม่ได้ผล	- ขาดน้ำเพื่อการเกษตร - ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม - น้ำทะเลหนุนเข้าคลอง - สภาพภูมิประเทศ	- สร้างเขื่อนกั้นน้ำเค็ม - ส่งเสริมปลูกข้าวพันธุ์ดี
3. ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ	- ไม่มีเงินออม	- ส่งเสริมการออมเงิน - จัดหาเงินทุน - สนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์
4. ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ	- การศึกษาน้อย - สภาพภูมิประเทศ	- ส่งเสริมอาชีพ - ให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ - เพิ่มพูนทักษะการประกอบอาชีพ
5. น้ำท่วมที่ทำกินและที่อยู่อาศัย	- อาชีพไม่มั่นคง	- ยกระดับถนนภายในหมู่บ้าน เพื่อให้สัตว์เลี้ยง และคนอาศัยในช่วงน้ำท่วม
6. รายได้ต่ำ	- การศึกษาน้อย - สภาพภูมิประเทศ - ภัยธรรมชาติ - ขาดเงินทุน	- ลดรายจ่าย - ส่งเสริมอาชีพ - ส่งเสริมการออม

วิทยากร นางจารีย์ พรหมเกิด นักพัฒนาชุมชน 6 ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าร่วมประชุม โดยนำข้อมูล แนวทางแก้ไขปัญหา จากตารางที่ 16 มากำหนดเป็นกิจกรรม/งาน/โครงการ ระยะเวลาดำเนินการ โดยแยกเป็นประเด็นใหญ่ๆ ใน 3 ประเด็น คือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และขยายโอกาส จากผลการระดมสมองแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สรุปผลดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงกิจกรรม/งาน/โครงการ ขนาด/ปริมาณงาน ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาดำเนินการ และ
แหล่งทรัพยากร เพื่อแก้ปัญหาความยากจนบ้านพังสิงห์ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

กิจกรรม/งาน/โครงการ	ขนาด/ปริมาณ	ค่าใช้จ่าย	ระยะเวลา ดำเนินการ	แหล่งทรัพยากร		
				ทำ เอง	ร่วม ทำ	ขอรับการ สนับสนุน
1.เพิ่มรายได้						
-ให้ความรู้ด้านการ บริหารจัดการกลุ่มตัด เย็บเสื้อผ้า	สมาชิก 10 คน	2,000	มิถุนายน 48	/		
- จัดหาจักรเย็บผ้า	จำนวน 1 คัน สมาชิก 10 คน	15,000	กรกฎาคม 48			/
- ส่งเสริมการปลูกผัก เพื่อการค้า	สมาชิก 10 คน	10,000	กรกฎาคม 48	/		
- อบรมการผลิตอาหาร สัตว์ เช่น อาหารปลา อัดเม็ด	สมาชิก 10 คน	5,000	มิถุนายน 48	/		
- ส่งเสริมการเลี้ยงฟอ- แม่พันธุ์ปลาดุก	สมาชิก 10 คน	6,500	สิงหาคม 48	/		
- ส่งเสริมการอัดฟาง ข้าวเพื่อเลี้ยงวัวในฤดู แล้ง และฤดูฝน	สมาชิก 77 คน	10,000	พฤษภาคม 48	/		
- จัดหาเครื่องอัดฟาง ข้าวเพื่อเลี้ยงวัวในฤดู แล้ง และฤดูฝน	สมาชิก 77 คน	300,000	กรกฎาคม 48			/
- ส่งเสริมการทำปุ๋ยชีว ภาพ	สมาชิก 12 คน	5,000	สิงหาคม 48			/

ตารางที่ 17 (ต่อ)

กิจกรรม/งาน/โครงการ	ขนาด/ ปริมาณ	ค่าใช้จ่าย	ระยะเวลา ดำเนินการ	แหล่งทรัพยากร		
				ทำเอง	ร่วมทำ	ขอรับการ สนับสนุน
2. ลดรายจ่าย						
- ส่งเสริมการปลูก ผักสวนครัว	สมาชิก 43 คน	5,000	ตุลาคม 48	/		
- อบรมการผลิต ของใช้ในครัวเรือน เช่น น้ำยาล้างจาน, น้ำ ยาซักผ้า	สมาชิก 43 คน	1,000	มิถุนายน 48 ต.ค.48-ก.ย.49	/		
- ปล่อยพันธุ์ปลาใน สระบางใหญ่	สมาชิก 43 คน	8,000	สิงหาคม 48	/		
3. ขยายโอกาส						
ป้องกันน้ำเค็มเข้าคลอง						
- สร้างเขื่อนกั้นน้ำ	กว้าง 7 ม.	-	ตุลาคม 48			
ทะเลหนุนเข้าคลอง	ลึก 3 ม.					/
ทำเรือ	6 กิโลเมตร					
- ก่อสร้างประปา หมู่บ้าน จากสระ ประมงหมู่บ้าน			มีย.48-กย.49			/